

2024 р. № 1093. Міністерство освіти і науки України : офіційний сайт. URL : <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia> (дата звернення: 27.05.2026).

5. Пометун О. І. Формування наскрізних умінь учнів як інноваційна педагогічна проблема. *Український педагогічний журнал*. 2019. № 2. С. 29–37.
6. Тросюк С.Д. Компетентнісний підхід у навчанні географії учнів основної школи. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2023. Випуск 38. С. 154–158.
7. Шоробура І. Компетентнісний підхід у вивченні географії. *Педагогічний вісник Поділля*. 2023. №3. С. 5–6.

Електронні освітні ресурси та мультимедійні платформи

1. Симуляції PhET: інтерактивні моделі з природничих наук. *University of Colorado Boulder*. URL : <https://phet.colorado.edu/uk/> (дата звернення: 28.05.2026).
2. Інтерактивна онлайн-дошка для командної співпраці та візуалізації Miro. URL : <https://miro.com/> (дата звернення: 28.05.2026).
3. Мультимедійна платформа для організації спільного навчального простору Padlet. URL : <https://padlet.com/> (дата звернення: 25.05.2026).

Ольга КІТОВА,

*доцент кафедри природничо-математичних дисциплін
та методики їх викладання, Донецького ОблІППО,
кандидат педагогічних наук, доцент*

СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТА: ВІД ТРАДИЦІЙ ДО УЧНІВСЬКОГО ПРОЄКТУВАННЯ

Підготовка молоді з інноваційним типом мислення, розвиненим світоглядом, здатної усвідомлювати місце та роль соціально-політичних процесів у розвитку суспільства, є стратегічним орієнтиром оновлення сучасної системи освіти. Її метою, як зазначено в Державному стандарті, є виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, національних та культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, любові до рідного краю та формування компетентностей, необхідних для соціалізації та громадянської активності [6].

Суспільна потреба в ініціативній і національно свідомій молоді вимагає єдності педагогічного процесу, цілісного погляду на наявну проблему та використання виховного потенціалу кожної з освітніх галузей. Формування здатності до культурного та національного самовираження засобами використання техніки і технологій визначено одним із завдань технологічної освітньої галузі. Реалізуючи виховну мету, визначену Концепцією національно-патріотичного виховання в системі освіти України, зміст предмета «Технології» передбачає формування не лише знань, умінь і компетентностей, але й певних якостей, світогляду, ідейності, моральності, громадянської позиції особистості, що ґрунтується на міцних українських традиціях, ідеях і засобах народної педагогіки, українознавства, національно-духовних, трудових та мистецьких цінностях.

Перелік технологій, визначений у сучасних модельних програмах, сприяє ознайомленню учнів з такими народними мистецтвами як вишивання, бісероплетіння, виготовлення народної іграшки та текстильної ляльки, писанкарство, ажурне випилювання, художнє випалювання (пірографія), виготовлення свічок, з технологіями виготовлення штучних квітів, плетіння макраме та в'язання на спицях і гачком, виготовлення сувенірів із різноманітного матеріалу, з технологією плетіння (лозоплетіння, соломоплетіння) тощо. Опанування технологій виготовлення виробів з деревини, вишитих виробів, писанкового розпису, кераміки, аплікацій з природного матеріалу, ознайомлення з кулінарією через залучення учнів до приготування традиційних українських страв доцільно пов'язувати з народним фольклором, поезією, мистецтвом, географією та історією.

Отже, реалізація напрямів і технологій проектно-технологічної діяльності, визначених модельними та навчальними програмами з технологій, має забезпечувати:

- набуття конкретного практичного досвіду з виготовлення предметів і речей, які пов'язані з народною культурою українців;
- ознайомлення з духовним і культурним надбанням українського народу;

- формування національної самосвідомості й ідентичності на основі духовно-моральних цінностей українського народу та національної самобутності.

Зважаючи на твердження науковців про те, що індивід пізнає етнонаціональний світ, діючи в ньому, взаємодіючи з етносами, націями та іншими індивідами [1, с. 31], планувати освітній процес доречно з урахуванням державних свят, пам'ятних дат та національних традицій. Враховувати це варто як учителям, які укладають навчальну програму та здійснюють календарно-тематичне планування, так і науково-педагогічним працівникам, які працюють з учителями.

Прикладом реалізації такого підходу під час планування освітньої діяльності є заходи, що були організовані та проведені Донецьким ОблІППО для вчителів технологічної освітньої галузі впродовж 2025/2026 н. р.: майстерка з виготовлення ляльки-мотанки (у межах заходу до Дня Незалежності України) [«Щоб у серці жила Батьківщина»](#), дводенний воркшоп до Всесвітнього дня рукоділля [«Візерунки творчості»](#), зимова студія педагогічної майстерності вчителя технологій, онлайн-майстерка [«Різдвяна магія handmade: сюрпризи з душою»](#), калейдоскоп різдвяних символів і новорічних прикрас в Освітньому хабі «Донеччина», до дня Соборності України: [«Календар пам'яті України: регіональні виміри та освітні акценти»](#), [«Єдність України, закарбована у виробах декоративно-ужиткового мистецтва»](#), педагогічний практикум до Всесвітнього дня екологічної освіти [«Екокультура та екосвідомість учнівства: творчі практики для уроків»](#), педагогічний інтенсив [«Технологічна освіта в НУШ: нові підходи та сенси»](#), арт-практикум [«Майстерність великоднього писанкарства»](#), [«Великодня онлайн-майстерня»](#) в освітньому хабі «Донеччина», [«Вишиванка – діалог поколінь»](#), педагогічний діалог [«STEM у дії: рішення, ідеї, досвід»](#), педагогічний діалог STEM у дії: досвід проведення уроку-дослідження [«Енергія з повітря: як приборкати вітер для власного дому»](#).

Досвід, презентований учителями під час зазначених заходів, доводить можливість та доцільність інтегрування національного пізнання в проектно-технологічну діяльність, розкриває практико-орієнтовану спрямованість уроків технологій та їхній потенціал для формування світоглядної позиції учнівства.

Як зазначено вище, реалізація змістового наповнення технологічної галузі вимагає ознайомлення учнів із сучасними та традиційними технологіями, що передбачає залучення здобувачів освіти до виготовлення об'єктів проектування, які мають патріотичну спрямованість й українські корені. До них можуть належати: лялька-мотанка; панно з українською тематикою; обереги для дому з символами добробуту (підкова, колосся, сонце), виготовлені з різних матеріалів; аплікації на тему «Українське село», «Калина», «Соняхи» тощо; прикраси з бісеру (гердани, силянки, браслети); квіти з ниток, соломи чи кукурудзяного листя; ляльки з соломи чи сіна; паперові макети українських хат, церкви та млина; декоративні тарілки (з глини чи картону) із розписом під «петриківку»; глиняні іграшки (за мотивами опішнянських чи косівських майстрів); писанки; магніти, брелоки, значки з народними символами; дерев'яні іграшки народного типу (кінь, півник, сопілка); дерев'яний кухонний посуд (лопатки, ложки, дощечки, підставки під гаряче), оздоблений декоративним розписом або випалюванням; серветки та рушники, прикрашені вишивкою з елементами українського орнаменту тощо.

В одній із модельних програм уточнено, що завданнями навчального предмета «Технології» є розвиток талантів і здібностей учнів, сприяння розвитку естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в декоративно-ужитковому мистецтві, формування проектно-технологічної культури та залучення учнів до реалізації задуму в готовий продукт під час виконання навчальних проектів [3].

Питання застосування методу проектів у навчальній діяльності досліджували Д. Кільдеров, О. Коберник, В. Сидоренко, В. Симоненко, В. Стешенко, С. Ящук та ін.

У роботі О. Панчука визначено, що проектно-технологічна діяльність охоплює всі стадії діяльності людини, приділяючи увагу моделюванню, конструюванню, економічним, екологічним і маркетинговим розрахункам, та націлена на забезпечення інтелектуального, фізичного і соціального розвитку особистості. Проектно-технологічну діяльність визначено як обґрунтовану і сплановану діяльність, яка передбачає розроблення конструкції, технології, виготовлення і реалізацію об'єкта проектування і спрямована на формування в учнів певної системи творчо-інтелектуальних і предметно-перетворюючих знань і вмінь [4].

У сучасній методичній літературі увагу зацентровано на досягненні обов'язкових результатів навчання, тобто на формуванні вмінь і ставлень (компетентісного потенціалу технологічної освітньої галузі) при розробці та реалізації навчальних, дослідницьких і соціальних проектів.

У методичних посібниках визначено, що проектно-технологічна діяльність є однією з найпоширеніших форм навчання в технологічній галузі, оскільки на уроках технологій виконання проєктів – це чудовий спосіб залучення учнівства до активного навчання. Вони сприяють розвитку творчих здібностей, уміння працювати в команді та застосовувати теоретичні знання на практиці. Перевагами проектно-технологічної діяльності є те, що проєкти розвивають творче і критичне мислення, стимулюючи учнівство шукати нестандартні рішення; формують практичні навички, зокрема й використовувати різні інструменти, обладнання та конструкційні матеріалами; розвивають навички дослідження, під час яких здобувачі освіти вчать шукати інформацію, аналізувати її та робити висновки; розвивають комунікативні навички під час презентації своїх ідей та результатів роботи, а також підвищують мотивацію, роблячи навчання більш цікавим і захопливим.

Учительству варто сприяти виконанню здобувачами освіти творчих проєктів, зокрема: допомогти учням та ученицям обрати тему, яка відповідала б їхнім інтересам і можливостям; скласти разом з учнями й ученицями докладний план роботи над проєктом, що знайде відображення в технологічній картці; надавати учнівству необхідну допомогу та консультації на всіх етапах роботи над проєктом, оцінювати не тільки кінцевий результат, але й процес роботи, творчий підхід та вміння презентувати виконану роботу [5, с. 69].

Творчий проєкт – це самостійне дослідження або розробка та виконання, яке передбачає:

- вибір теми (учень сам обирає тему проєкту, що його цікавить);
- окреслення мети (визначення конкретного результату, який учень хоче отримати);
- планування (розробка плану роботи, визначення потрібних матеріалів та інструментів);
- дослідження (збір інформації з різних джерел);
- художнє та технічне конструювання (створення макету, моделі або виробу);
- виконання (виготовлення спроєктованого виробу з використанням різних технологій обробки конструкційних матеріалів);
- презентація (представлення результатів роботи перед класом або іншою аудиторією).

Напрямами проектно-технологічної діяльності можуть бути:

- вироби й атрибути до народних свят;
- предмети для благоустрою та організації навчання, життя і роботи;
- аксесуари та прикраси;
- сувеніри й обереги;
- вироби та елементи декору для оздоблення інтер'єру приміщень;
- вироби з уживаних речей;
- корисні речі для загального побуту;
- волонтерська діяльність;
- корисні речі для немовлят, дітей, дорослих, людей з інвалідністю, домашніх тварин;
- особистий побут (домоведення) [5, с. 68].

Здійснюючи проектно-технологічну діяльність за організаційно-підготовчим, конструкторським, технологічним і заключним етапами, необхідно пам'ятати про обов'язкові результати навчання, визначені Стандартом, та планувати навчальну діяльність, ураховуючи форми й методи роботи, що сприятимуть формуванню та розвитку ключових компетентностей учнів.

Яскравим прикладом реалізації такого підходу є модель організації проектно-технологічної діяльності – проєкту «Органайзер для канцелярського приладдя», презентована в методичних матеріалах, розроблених фахівцями ГС «Освіторія», та наведена в таблиці, що представлена нижче.

Таблиця «Проект «Органайзер для канцелярського приладдя»»

Тема уроку та її зміст	Види навчальної діяльності	Ключові компетентності
Урок 1 (1 год)		
Навчальні проекти. Завдання проекту. Етапи проектування. Методи пошуку творчих ідей. Інформаційні джерела.	Пошук інформації за темою проекту. Інтерактивне обговорення майбутнього виробу, його призначення, конструкції тощо в парах/групах/спільно з усіма. Визначення завдань проекту та послідовності реалізації завдань проекту.	- інформаційно-комунікаційна, - здатність спілкуватися рідною мовою
<i>Практичні завдання та вправи, які сприятимуть формуванню та розвитку ключових компетентностей:</i> 1. Знайти інформацію про об'єкт проектування, його призначення в мережі Інтернет. 2. Створити банк ідей – фотоколлаж, розмістити матеріали на дошці (це може бути Canva, Padlet тощо (приклад: https://surl.li/mtakbz)) 3. Скласти перелік вимог до запланованого виробу. 4. У малих групах обговорити моделі-аналоги, проаналізувати їх відповідність вимогам 5. Презентувати класу результати обговорення та висновки. 6. Скласти план роботи над проектом (таймлайн проекту у вигляді інфографіки, чекліст Read-Do (прочитай-зроби), дошка стікерів тощо). Гарними помічниками для виконання таких завдань стануть ресурси Canva, Padlet, Google Keep, Google Tasks (Google Завдання) тощо.		
Урок 2 (1 год)		
Методи проектування. Метод комбінаторики. Метод біоніки.	Конструювання об'єкта технологічної діяльності. Удосконалення/розширення функцій, створення власного варіанту конструкції виробу/моделі методами проектування: комбінаторика, біоніка та ін. Створення технічного опису обраної моделі виробу.	- інформаційно-комунікаційна, - інноваційність, - здатність спілкуватися рідною мовою
<i>Практичні завдання та вправи, які сприятимуть формуванню та розвитку ключових компетентностей:</i> 1. Обери природні приклади модульного дизайну та біоформ, які найбільше відповідають конструкторським рішенням виробів https://learningapps.org/watch?v=pqkd422ja25 2. Із запропонованих літер склади назви різних методів проектування виробів https://surl.li/jwklxb 3. Сформулюй технічне завдання для свого проекту за структурою: 3.1 Для чого цей проект? 3.2 Яким має бути виріб? 3.3 Порядок дій з реалізації проекту. 3.4 Які матеріали, інструменти та обладнання я можу використовувати? 3.5 Якого результату прагну досягти?		
<i>На конструкторському етапі учнівство малює, креслить, виготовляє викрійки, шаблони тощо. Натомість учительство спостерігає, звертаючи увагу на дії та труднощі.</i>		
Урок 3 (1 год)		
Графічні зображення. Проеціювання.	Створення графічного зображення/креслення/ескізу виробу. Виконання графічного зображення (схеми) на дві площини проєкцій (за потреби при виконанні проекту). Використання комп'ютерних графічних редакторів для створення зображень.	- математична компетентність, - інноваційність
<i>Практичні завдання та вправи, які сприятимуть формуванню та розвитку ключових компетентностей:</i> 1. Розробка ескізу запланованого виробу та розміщення його на спільних ресурсах (наприклад,		

дошки Canva, Padlet)

2. Обговорення в малих групах/парах створених конструкцій, аналіз їх відповідності вимогам, обговорення можливих удосконалень конструкцій.

Урок 4 (1 год)

Конструкційні матеріали, їх види. Механічні та технологічні властивості матеріалів.	Добір конструкційних матеріалів. Обґрунтування доцільності вибору матеріалу для виготовлення проєктованого виробу з урахуванням технологічних властивостей. Визначення можливостей повторного використання наявних матеріалів.	- компетентності в галузі природничих наук, - математична компетентність, - інноваційність
---	--	--

Практичні завдання та вправи, які сприятимуть формуванню та розвитку ключових компетентностей:

1. Виконання вправи (наприклад: <https://learningapps.org/watch?v=pt41c254j25>)
2. Визначення критеріїв, яким має відповідати конструкційний матеріал.
3. Дослідження та порівняння основних властивостей конструкційних матеріалів.
4. Обговорення в малих групах доцільності вибору матеріалів та можливості рівноцінної заміни матеріалами повторного використання.
5. Обговорення можливості комбінування різних матеріалів для досягнення оптимального результату.
6. Складання ментальної карти властивостей досліджуваних матеріалів за допомогою інтерактивних сервісів (Google draw.io, bubbl.us)

Урок 5-6 (2 год)

Технологічний процес виготовлення виробу/продукту.	Тематична дискусія на основі інтерактивної взаємодії: для чого потрібна організація робочого місця? Як правильно організувати робоче місце? Якими мають бути загальні вимоги до організації робочого місця? Ознайомлення із запропонованими базовими технологіями. Вибір технології обробки деталей виробу.	- компетентність у галузі техніки і технологій, - математична компетентність, - навчання впродовж життя, - здатність спілкуватися рідною мовою
	Виконання запланованих технологічних операцій, передбачених технологічним процесом. Удосконалення конструкції виробу під час його виготовлення з внесенням відповідних змін відповідно до графічного зображення, за яким виготовляється виріб.	

Практичні завдання та вправи, які сприятимуть формуванню та розвитку ключових компетентностей:

1. Повторення правил безпеки та організації робочого місця під час виконання інтерактивних вправ (наприклад: <https://learningapps.org/watch?v=pq5kbt85322>, <https://learningapps.org/watch?v=psktg55vt20>)
2. Складання технологічної послідовності виготовлення виробу у вигляді інфографіки за допомогою інтерактивних сервісів (Canva, <https://coggle.it/> , MindMup).
3. Перегляд відеомайстерок та інтерактивне обговорення доцільності їх використання

Урок 7 (1 год)

Техніки та технології оздоблення виробів.	Створення композиції для оздоблення виробу в обраній техніці. Виконання технологічних операцій з оздоблення деталей проєкту.	- культурна компетентність - навчання впродовж життя
---	--	---

Практичні завдання та вправи, які сприятимуть формуванню та розвитку ключових компетентностей:

1. Перегляд відеоматеріалів про техніки й технології оздоблення виробів.
2. Створення композиції для оздоблення запланованого виробу з використанням можливостей штучного інтелекту (приклад: <https://www.canva.com/dream-lab>)
3. Складання послідовності виконання технологічних операцій з оздоблення.

Урок 8 (1 год)		
Оцінка об'єктів і процесу технологічної та організаційної діяльності.	Презентація власної діяльності з акцентом на творчий підхід у ході реалізації проєкту. Аналіз виконаної роботи у формі дискусії на основі інтерактивної взаємодії. Аналіз та узагальнення результатів проєктно-технологічної діяльності. Оцінювання прогресу й результатів навчання. Розрахунок вартості витрачених матеріалів. Створення реклами проєкту.	- математична компетентність - громадянські та соціальні компетентності - підприємливість та фінансова грамотність
<i>Практичні завдання та вправи, які сприятимуть формуванню та розвитку ключових компетентностей:</i> 1. Розрахунок орієнтовної вартості витрачених матеріалів. 2. Інтерактивне обговорення можливих шляхів зменшення витрат та зниження собівартості виробів. 3. Розробка реклами виготовленого виробу та публікація її на спільних дошках (наприклад, на дошках Canva, Padlet тощо чи в спільнотах у соціальних мережах).		

Національного «забарвлення» та центричності на українських традиціях під час виготовлення цього об'єкта проєктування може надати пропозиція вчителя змодельовати декорування органайзера українським орнаментом за допомогою ШІ. Виконання цього завдання сприятиме формуванню інноваційності, інформаційно-комунікаційної та культурної компетентностей учнів.

Отже, організація проєктно-технологічної діяльності у форматі, який передбачає центричність на українських традиціях та активне застосування сучасних онлайн-інструментів, зокрема й ШІ, є яскравим прикладом можливостей технологічної освітньої галузі щодо інтеграції традиційних технологій у сучасну продуктивну проєктну діяльність. Такий підхід сприяє підвищенню мотивації учнівства та забезпечує:

- ознайомлення з культурним надбанням українського народу;
- формування проєктно-технологічної культури;
- розвиток творчого потенціалу;
- набуття практичного досвіду втілення власних ідей у процесі виготовлення особистісно та соціально значущих виробів, що відповідає ключовим принципам НУШ.

Реалізація такого підходу забезпечує ознайомлення з духовним і культурним надбанням українського народу, набуття конкретного практичного досвіду з виготовлення предметів і речей, які пов'язані з народною культурою українців, та сприяє поширенню «нового українського стилю» у світі.

Список використаних джерел

1. Борисов В. В. Теоретико-методологічні засади формування національної самосвідомості учнівської та студентської молоді : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07. Тернопіль, 2006. 40 с.
2. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. *Верховна рада України* : [база даних]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text> (дата звернення: 20.04.2026).
3. Модельна навчальна програма «Технології. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти / Д. Е. Кільдеров, Т. С. Мачача, В. В. Юрженко, Д. М. Луп'як. URL : https://drive.google.com/file/d/1wlkKmEJMzVW_9Bv4Sgf1YJFTmSpJaOM7/view (дата звернення: 10.05.2026).
4. Панчук О. П. Проєктно-технологічна діяльність як засіб реалізації STEAM-освіти у школі. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна*. Кам'янець-Подільський, 2019. Випуск 25. С. 101–104. URL : <http://ped-series.kpnu.edu.ua/article/view/189563> (дата звернення: 10.05.2026).
5. Проводимо успішний тренінг: НУШ у 7–9 класах у технологічній галузі / автори: І. Ходзицька, В. Бартюк, Д. Луп'як. Київ, 2025, 114 с.
6. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти. [Державний стандарт базової середньої освіти] : постанова від 30 вересня 2020 р. № 898. *Урядовий портал* : [база даних]. URL : <https://surl.li/opzlyi> (дата звернення: 10.05.2026).